

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

4 päivänä kesäkuuta 2015 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 2000/13/EY — Elintarvikkeiden merkinnät ja esillepano — 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohta ja 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohta — Merkintä, joka voi johtaa ostajaa harhaan elintarvikkeiden koostumuksesta — Ainesosaluettelo — Maininnan ”vadelma-vaniljaseikkailu” sekä vadelmien ja vaniljankukkien kuvien käyttäminen sellaisen hedelmäyrttijuoman pakkauksessa, joka ei sisällä näitä ainesosia

Asiassa C-195/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bundesgerichtshof (Saksa) on esittänyt 26.2.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 18.4.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

vastaaan

Teekanne GmbH & Co. KG,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Jürimäe sekä tuomarit M. Safjan (esittelevä tuomari) ja A. Prechal,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., edustajinaan Rechtsanwalt J. Kummer ja Rechtsanwalt P. Wassermann,
- Teekanne GmbH & Co. KG, edustajanaan Rechtsanwalt A. Meyer,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja C. Madaleno,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Euroopan komissio, asiamiehinään S. Grünheid ja K. Herbout-Borczak,
päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY (EYVL L 109, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna 18.6.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 596/2009 (EUVL L 188, s. 14; jäljempänä direktiivi 2000/13), 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan ja 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V. (kuluttajaneuvontayhdistysten keskusjärjestö, jäljempänä BVV) ja vastaajana Teekanne GmbH & Co. KG (jäljempänä Teekanne) ja joka koskee elintarvikkeen merkintöjen väitetysti harhaanjohtavaa luonnetta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2000/13

- 3 Direktiivi 2000/13 kumottiin 13.12.2014 alkavin vaikutuksin elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 (EUVL L 304, s. 18) 53 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Kun otetaan huomioon pääasian tosiseikkojen päivämäärät, siihen sovelletaan kuitenkin direktiiviä 2000/13.
- 4 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 6, 8 ja 14 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(6) Elintarvikkeiden merkintöjä koskevien säännösten ensisijaisena tarkoituksena tulisi olla kuluttajan valistaminen ja suojeleminen.
— —
(8) Yksityiskohtaiset merkinnät tuotteen laadusta ja ominaisuuksista tarjoavat kuluttajalle mahdollisuuden tehdä tietoinen valinta ja se on sopivin tapa, koska se on vähiten kaupan vapauden esteenä.
— —
(14) Merkintäsäännöksissä pitäisi myös kieltää sellaisen tiedon käyttö, joka saattaa johtaa ostajaa harhaan – – Ollakseen tehokas tämän kiellon pitäisi koskea myös elintarvikkeiden esillepanoa ja mainontaa.”

- 5 Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämä direktiivi koskee sellaisenaan kuluttajalle toimitettavien elintarvikkeiden merkintöjä sekä tietyiltä osin elintarvikkeiden esillepanoa ja mainontaa.

– –

3. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’merkinnällä’ elintarvikkeeseen liittyvää mainintaa, tietoa, tavaramerkkiä, kaupallista merkkiä, kuvaa tai tunnusta, joka on tehty mihin tahansa kyseistä elintarviketta seuraavaan tai siihen viittaavaan pakkaukseen, asiakirjaan, tiedotteeseen, etikettiin, renkaaseen, tai kaulukseen”.

- 6 Saman direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, eivät saa:

- a) olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan, erityisesti:

- i) elintarvikkeen ominaispiirteiden osalta ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta”.

- 7 Direktiivin 2000/13 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ainoastaan seuraavat tiedot on pakollisesti merkittävä elintarvikkeisiin edellytyksin, joissa säädetään 4–17 artiklassa, ja jollei sanotuista artikloista muuta johdu:

- 1) myyntinimitys,
- 2) luettelo ainesosista,

– –”

- 8 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Ainesosat on ilmoitettava tämän artiklan sekä liitteiden I, II, III ja III a mukaisesti.

– –

4.

- a) ’Ainesosalla’ tarkoitetaan elintarvikkeen tuotannossa tai valmistuksessa käytettyä ainetta, lisäaineet ja entsyymit mukaan lukien, joka on mukana valmiissa tuotteessa sellaisenaan tai jossakin muussa muodossa.– –

5. Ainesosaluettelon on sisällettävä kaikki elintarvikkeen ainesosat painon mukaan alenevassa valmistusajankohdan mukaisessa järjestyksessä. Luettelon otsikon tulee sisältää ilmaisu ’ainesosat’.

– –

6. Ainesosat on soveltuvien osin ilmoitettava niiden yksilöllisellä nimellä 5 artiklan säännösten mukaisesti.

Kuitenkin:

--

— aromit on merkittävä liitteen III mukaisesti:

--

7. Yhteisön säännöksissä, tai jos niitä ei ole, kansallisissa säännöksissä voidaan säätää, että tietyn elintarvikkeen myyntinimityksen yhteydessä on mainittava ainesosa tai tietyt ainesosat.

--”

Asetus (EY) N:o 178/2002

- 9 Elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä 28.1.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 (EYVL L 31, s. 1) 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Kuluttajien etujen suojeleminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Elintarvikelainsäädännön on pyrittävä suojaamaan kuluttajien etuja sekä tarjoamaan kuluttajille lähtökohdat tietoon perustuvien elintarvikevalintojen tekemiseksi. Sen tavoitteena on ehkäistä

a) vilpilliset menettelyt

b) elintarvikkeiden väärentäminen ja

c) kaikki muut menettelytavat, jotka voivat johtaa kuluttajia harhaan.”

- 10 Kyseisen asetuksen 16 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

”Rajoittamatta yksityiskohtaisempien elintarvikelainsäädännön säännösten soveltamista elintarvikkeiden merkinnät, mainonta ja esillepano, myös niiden muoto, ulkonäkö ja pakkaukset, käytetyt pakkausmateriaalit, tapa, jolla ne on aseteltu, ja olosuhteet, joissa ne esitellään, sekä tiedot, joita niistä annetaan millä tahansa tavalla, eivät saa johtaa kuluttajia harhaan.”

Saksan oikeus

- 11 Sopimattoman kilpailun estämistä koskevan lain (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiansa (BGBl. 2010 I, s. 254; jäljempänä UWG), 4 §:n 11 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Esimerkkejä sopimattomista kaupallisista menettelyistä

Sopimattomaan menettelyyn syyllistyy erityisesti henkilö, joka

--

11. menettelee sellaisen lainsäädännön vastaisesti, jolla on myös tarkoitus säännellä markkinakäyttäytymistä markkinatoimijoiden edun mukaisesti.”

12 UWG:n 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Harhaanjohtavat kaupalliset menettelyt

1) Sopimatonta menettelyä ovat kaikki harhaanjohtavat kaupalliset menettelyt. Kaupallinen menettely on harhaanjohtavaa, kun siinä esitetään paikkansa pitämättömiä mainintoja tai muita mainintoja, jotka aiheuttavat sekaannusta ja jotka koskevat yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

1. tavarán tai palvelun olennaisia ominaispiirteitä, kuten sen saatavuutta, luonnetta, käyttämistä ja etuja, sen sisältämiä riskejä, sen koostumusta, sen lisävarusteita, mallia ja valmistus-, toimitus- tai suorittamispäivämäärää, sen soveltuvuutta käyttöön, sen mahdollisia käyttötapoja, sen määrää, sen ominaisuuksia, huoltopalveluja ja valitusten käsittelyä, sen maantieteellistä tai kaupallista alkuperää, sen käyttämisestä odotettuja tuloksia sekä tavaralle tai palvelulle suoritettujen testien tuloksia ja pääasiallisia ominaisuuksia”.

13 Elintarvikkeista, kulutustavaroista ja eläinten rehuista annetun lain (Lebensmittel, Bedarfsgegenstände und Futtermittelgesetzbuch, jäljempänä LFGB), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 11 §:n, jonka otsikko on ”Harhaanjohtamiselta suojaamista koskevat säännökset”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Elintarviketta ei saa saattaa elinkeinotoiminnassa markkinoille käyttämällä siitä harhaanjohtavaa nimitystä, väitettä tai esillepanoa tai mainostaa sitä yleensä tai yksittäistapauksessa harhaanjohtavalla kuvauksella tai muilla toteamuksilla. Menettely on harhaanjohtavaa erityisesti, jos

1. elintarvikkeesta käytetään sellaista nimitystä, mainintaa, esillepanoa, kuvausta tai muita väitteitä, jotka ovat omiaan johtamaan harhaan elintarvikkeen ominaisuuksista, erityisesti tyypistä, ominaisuuksista, koostumuksesta, määrästä, säilyvyydestä, alkuperästä, lähtöpaikasta tai valmistus- tai tuotantotavasta,

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Teekanne markkinoi nimityksellä ”Felix Himbeer-Vanille Abenteuer” (Felix vadelma-vaniljaseikkailu) hedelmäteetä (jäljempänä hedelmäteet). Tämän teen pakkaus muodostuu suorakulmaisen särmiön muotoisesta taitettavasta pahvilaatikosta, joka sisältää 20 teepussia.

15 Kyseinen pakkaus sisältää joukon erikokoisia ja erivärisiä tekijöitä ja eri kirjasinlajeja, muun muassa vadelman ja vaniljankukkien kuvia, maininnat ”hedelmäteet luontaisin aromein” ja ”hedelmäteet luontaisin aromein – vadelma–vanilja-maku” sekä graafisen sinetin, jossa on kultaisessa ympyrässä maininta ”sisältää vain luonnollisia ainesosia”.

16 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan hedelmäteet ei sisällä mitään vaniljan tai vadelmien ainesosia tai aromeja. Pakkauksen yhdellä sivulla oleva aineosaluettelo on seuraava: ”Sisältää kiinanruusua, omenaa, karhunvatukan lehtiä, appelsiininkuorta, metsäruusua, vaniljanmakuista luonnollista aromia, sitruunankuorta, vadelmanmakuista luontaista aromia, karhunvatukkaa, mansikkaa, mustikkaa, seljaa”.

17 BVV nosti Teekannea vastaan kanteen Landgericht Düsseldorfissa (Düsseldorfin alueellinen alioikeus), jossa se väitti, että hedelmäteepakkaukseen sisältyvät seikat olivat omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tämän teen koostumuksesta. Näiden seikkojen perusteella kuluttaja odotti sen mukaan, että mainittu tee sisältää vaniljan ja vadelmien ainesosia tai ainakin vaniljan ja vadelmien luontaista aromia.

- 18 Näin ollen BVV vaati, että Teekanne velvoitetaan pakkokeinojen uhalla lopettamaan hedelmäteiden aktiivinen tai passiivinen myyminen kaupallisten toimintojen puitteissa. BVV vaati myös 200 euroa korvauksena maksuvaatimuksen esittämisestä aiheutuneista kuluista.
- 19 Landgericht Düsseldorf hyväksyi tämän kanteen 16.3.2012 antamallaan tuomiolla.
- 20 Teekanne valitti tästä Oberlandesgericht Düsseldorfin (Düsseldorfin alueellinen muutoksenhakutuomioistuin), joka kumosi kyseisen tuomion 19.2.2013 antamallaan tuomiolla ja hylkäsi BVV:n kanteen. Kyseinen tuomioistuin katsoi, ettei kyseessä ollut UWG:n 4 §:n 11 kohdassa, luettuna yhdessä LFGB:n 11 §:n 1 momentin toisen virkkeen 1 kohdan kanssa, ja UWG:n 5 §:n 1 momentin 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ja toisen virkkeen 1 kohdassa tarkoitettu kuluttajien harhaanjohtaminen.
- 21 Mainitun tuomioistuimen mukaan direktiivin 2000/13 mukaisesti näitä UWG:n ja LFGB:n säännöksiä on tulkittava niin, että niissä viitataan keskivertokuluttajan odotuksiin. Nyt käsiteltävässä asiassa hedelmäteiden pakkaukseen sisältyvästä ainesosaluettelosta ilmenee, että käytetyt luontaiset aromit ovat vadelman- tai vaniljanmakuisia. Tässä luettelossa mainitaan siis yksiselitteisesti, että käytettyjä aromeja ei ole saatu vaniljasta tai vadelmista, vaan että niillä on niiden maku. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan se, että pakkaukseen sisältyvässä ainesosaluettelossa annetaan tarkat ja täydelliset tiedot, riittää poistamaan kuluttajan harhaanjohtamisen riskin.
- 22 BVV teki Revision-valituksen tästä tuomiosta Bundesgerichtshofiin (liittovaltion tuomioistuin).
- 23 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan hedelmäteepakkaukseen sisältyvät vadelmien ja vaniljankukkien kuvat, jotka kiinnittävät katseen, samoin kuin maininta ”luontaisin aromein” ja maininnan ”sisältää vain luonnollisia ainesosia” sisältävä graafinen sinetti viittaavat siihen, että tämän teen maku määräytyy erityisesti vadelmista ja vaniljankukista saatujen aromien perusteella. Mainitun teen esillepano on siis omiaan vääristämään myös tavanomaisen valistuneen ja kohtuullisen huolellisen keskivertokuluttajan saamaa vaikutelmaa sen koostumuksesta. Lisäksi hedelmäteiden esillepano on omiaan viemään kuluttajan huomion pakkauksessa olevasta, pienemmällä kirjaimilla laaditusta ainesosaluettelosta, joka kuvaa todellisuutta.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että direktiivin 2000/13 kuudennen ja kahdeksannen perustelukappaleen valossa hedelmäteiden pakkausmerkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, ovat omiaan johtamaan ostajaa harhaan kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 25 Näissä olosuhteissa Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Saavatko elintarvikkeiden merkinnät, esillepano ja mainonta antaa ulkoasun, nimityksen tai kuvallisen esityksen perusteella vaikutelman tietyn ainesosan olemassaolosta, vaikkei tätä ainesosaa todellisuudessa ole elintarvikkeessa, ja tämä ilmenee yksinomaan direktiivin 2000/13 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaisesta ainesosien luettelosta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohtaa ja 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että elintarvikkeen merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, voivat viitata tietyn ainesosan ulkonäön, kuvauksen tai graafisen esityksen avulla sen sisällymiseen kyseessä olevaan elintarvikkeeseen, vaikka tosiasiaa tämä ainesosa puuttuu siitä ja tämä puuttuminen ilmenee ainoastaan ainesosaluettelosta, joka sisältyy kyseisen elintarvikkeen pakkaukseen.

- 27 Nyt käsiteltävässä asiassa hedelmäteiden pakkaus sisältää yhtäältä muun muassa vadelmien ja vaniljankukkien kuvia, maininnat ”hedelmäteiden luontaisin aromein” ja ”hedelmäteiden luontaisin aromein – vadelman ja vaniljan maku” sekä graafisen sinetin, joka sisältää maininnan ”sisältää vain luonnollisia ainesosia”.
- 28 Toisaalta pakkauksen yhdellä sivulla sijaitsevassa ainesosaluettelossa, josta säädetään direktiivin 2000/13 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa ja jonka täsmällistä ja tyhjentävää luonnetta ei ole kiistetty, todetaan, että kyseinen tee sisältää ”vaniljanmakuisia” ja ”vadelmanmakuisia” luontaisia aromeja. Siten on selvää, ettei mainittu tee sisällä vaniljasta tai vadelmasta saatuja luonnollisia ainesosia eikä niistä saatuja aromeja.
- 29 Pääasiassa selvittävä kysymys on siten, voivatko hedelmäteiden pakkausmerkinnät johtaa ostajaa harhaan, koska ne viittaavat vadelmien ja vaniljankukkien osien taikka näistä ainesosista saatujen aromien sisältymiseen siihen, vaikka tässä teessä ei ole tällaisia osia tai aromeja.
- 30 Kuten direktiivin 2000/13 kuudennessa ja kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan, kyseisen direktiivin ensisijaisena tarkoituksena on kuluttajan valistaminen ja suojeleminen, ja yksityiskohtaiset merkinnät tuotteen laadusta ja ominaisuuksista tarjoavat kuluttajalle mahdollisuuden tehdä tietoinen valinta.
- 31 Tältä osin direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädetään kaikuna sen 14 perustelukappaleesta, että merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, eivät saa olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan muun muassa elintarvikkeen ominaispiirteiden osalta ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta.
- 32 Näin ollen tässä säännöksessä edellytetään, että kuluttajan on saatava oikea, neutraali ja objektiivinen tieto, joka ei johda häntä harhaan (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Italia, C-47/09, EU:C:2010:714, 37 kohta).
- 33 On lisättävä, että asetuksen N:o 178/2002 16 artiklan mukaan rajoittamatta yksityiskohtaisempien elintarvikelainsäädännön säännösten soveltamista elintarvikkeiden merkinnät, mainonta ja esillepano, myös niiden muoto, ulkonäkö ja pakkaukset, käytetyt pakkausmateriaalit, tapa, jolla ne on aseteltu, ja olosuhteet, joissa ne esitellään, sekä tiedot, joita niistä annetaan millä tahansa tavalla, eivät saa johtaa kuluttajia harhaan.
- 34 Vaikka direktiivi 2000/13 sisältää asetuksen N:o 178/2002 16 artiklassa tarkoitettuja yksityiskohtaisempia elintarvikelainsäädännön säännöksiä, viimeksi mainitussa säännöksessä, luettuna yhdessä mainitun asetuksen 8 artiklan kanssa, vahvistetaan, että elintarvikkeen merkinnät eivät saa olla harhaanjohtavia.
- 35 Vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on muistutettava, että lähtökohtaisesti kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuinten välisen toimivallan jaon puitteissa unionin tuomioistuimen asiana ei ole ratkaista sitä, ovatko tiettyjen tuotteiden pakkausmerkinnät omiaan johtamaan ostajaa tai kuluttajaa harhaan, tai käsitellä kysymystä myyntinimityksen mahdollisesta harhaanjohtavuudesta. Kyseinen tehtävä kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle. Unionin tuomioistuin voi ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tarvittaessa kuitenkin tehdä täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta päätöksenteossa (ks. mm. tuomio Geffroy, C-366/98, EU:C:2000:430, 18–20 kohta ja tuomio Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, 60 kohta).
- 36 Arvioidessaan merkintöjen kykyä johtaa harhaan kansallisen tuomioistuimen on nojaututtava etenkin mainittuihin merkintöihin perustuvaan tavanomaisesti valistuneen sekä kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletettuun odotukseen elintarvikkeen alkuperästä, lähtöpaikasta ja laadusta, jolloin olennaista on, ettei kuluttajaa johdeta harhaan eikä häntä johdeta katsomaan

virheellisellä tavalla, että tuotteen alkuperä, lähtöpaikka tai laatu eroavat siitä, mitä ne ovat todellisuudessa (ks. vastaavasti tuomio Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 37 Tältä osin oikeuskäytännöstä ilmenee, että on todettu, että kuluttajat, joiden tuotetta koskevaan ostopäätökseen erityisesti hankittavan tuotteen koostumus vaikuttaa, lukevat ensin ainesosaluettelon, joka direktiivin 2000/13 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan on pakollinen (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Saksa, C-51/94, EU:C:1995:352, 34 kohta ja tuomio Darbo, C-465/98, EU:C:2000:184, 22 kohta).
- 38 Kuitenkaan se seikka, että ainesosaluettelo on pääasiassa kyseessä olevan tuotteen pakkauksessa, ei yksinään mahdollista sen pois sulkemista, että kyseisen tuotteen merkinnät ja ne tavat, joilla ne on tehty, voisivat olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 39 Merkinnät, sellaisina kuin ne on määritelty kyseisen direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa, muodostuvat elintarvikkeeseen liittyvästä maininnasta, tiedosta, tavaramerkistä, kaupallisesta merkistä, kuvasta tai tunnuksesta, joka on tehty kyseisen elintarvikkeen pakkaukseen. Näistä eri tekijöistä jotkut voivat käytännössä olla valheellisia, virheellisiä, moniselitteisiä, ristiriitaisia tai käsittämättömiä.
- 40 Jos näin on, voi olla, että vaikka ainesosaluettelo onkin täsmällinen ja tyhjentävä, se voi olla soveltumaton korjaamaan riittävästi kuluttajan elintarvikkeen ominaisuuksista saamaa virheellistä tai moniselitteistä vaikutelmaa, joka johtuu kyseisen elintarvikkeen merkinnät muodostavista muista seikoista.
- 41 Siten tilanteessa, jossa elintarvikkeen merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, kokonaisuutena viittaavat siihen, että tämä elintarvike sisältää ainesosan, joka tosiasiallisesti puuttuu siitä, tällaiset merkinnät ovat omiaan johtamaan ostajaa harhaan mainitun elintarvikkeen ominaisuuksista.
- 42 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava kaikkia hedelmäteiden merkinnät muodostavia eri seikkoja sen määrittämiseksi, voidaanko tavanomaisesti valistunutta sekä kohtuullisen tarkkaavaista ja huolellista keskivertokuluttajaa johtaa harhaan vadelman ja vaniljankukkien osien tai näistä ainesosista saatujen aromien käyttämisestä.
- 43 Tämän tutkimisen yhteydessä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on erityisesti otettava huomioon käytetyt ilmaisut ja kuvat sekä hedelmäteepakkaukseen sisältyvien eri tekijöiden sijoitus, koko, väri, kirjasinlaji, kieli, syntaksi ja välimerkkien käyttö.
- 44 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohtaa ja 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että elintarvikkeen merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, voivat viitata tietyn ainesosan ulkonäön, kuvailun tai graafisen kuvan avulla tämän ainesosan sisällyttämiseen kyseiseen elintarvikkeeseen, vaikka tosiasiallisesti tätä ainesosaa ei siinä ole ja sen puuttuminen ilmenee yksinomaan mainitun elintarvikkeen pakkaukseen sisältyvästä ainesosaluettelosta.

Oikeudenkäyntikulut

- 45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 18.6.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 596/2009, 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohtaa ja 3 artiklan 1 kohdan 2 alakohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että elintarvikkeen merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, voivat viitata tietyn ainesosan ulkonäön, kuvailun tai graafisen kuvan avulla tämän ainesosan sisältymiseen kyseiseen elintarvikkeeseen, vaikka tosiasialla tätä ainesosaa ei siinä ole ja sen puuttuminen ilmenee yksinomaan mainitun elintarvikkeen pakkaukseen sisältyvästä ainesosaluettelosta.

Allekirjoitukset